

PŘES DIAKONII K DALŠÍMU ZVĚSTOVÁNÍ

Původ materiálu

Marta Sedláčková, upr. Dráža Dušková, dopl. Daniela Bednaříková

Pořadí v lekci

8

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ DO PŘÍBĚHU

a) pro mladší školní věk:

Pamatujete si na příběh o nasycení zástupů? Jak za Ježíšem přicházely zástupy lidí, on je přijímal a vyprávěl jim o království Božím až dlouho do večera... A v tu chvíli všichni poza pomněli na to, že lidé mají určitě hlad. Když na to učedníci Ježíše upozornili, co udělal? Poslal lidi pryč, aby si jídlo obstarali sami?

O tom, že si učedníci tento příběh dobře zapamatovali, si povíme dnes.

b) pro starší školní věk:

Už se vám někdy stalo, že se vás třeba nějaký turista ptal na cestu, místo, budovu, kterou hledal? Co jste udělali?

A představe si, že by se na vás takhle obrátil nějaký cizinec, možná se vám to už též stalo. Jak byste reagovali? Dokázali byste mu pomoci?

c) pro Teofila:

Možná se Teofilovi zdálo, že i v dobách těžkých, v pronásledování, v trápení, je a má být pro křesťana slovo Boží velkou měrou postačujícím prvkem pomoci pro jeho situaci. Proto přichází za Lukášem. Ten ho příběhem vdov však vede k tomu, že v momentě nedorozumění, nedostatku, pronásledování, se má církev zajímat o ty, kterým se něčeho nedostává a starat se a být s nimi i v dobách jejich hmotné nouze.

2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉ VYUŽITÍ

– **helénisté** patřili k prvnímu sboru a mezi první učedníky. Řecky mluvící členové jeruzalémského sboru nebyli křesťané pocházející z pohanů, ale ze židů. Obzvláště jejich pronásledování s sebou přinášelo úskalí a nesnáze, a proto se stala pro první sbor důležitou otázka pomoci a péče o chudáky, nemocné, vdovy či sirotky. Přízvisko „křesťané“ získávají věřící až v Antiochii (Sk 11,26).

– už ve Starém zákoně se můžeme dočíst o obzvláštní péči o **vdovy**. Pravidla jednání či starosti o vdovy šly ruku v ruce se vztahem k sirotkům a cizincům. Každý Izraelec měl tak na starosti třeba dodržování jejich práv (Dt 10,18), aby nestrádaly na jídle (24,19-24) nebo nebyly utiskovány (Ex 22,21). Čiň tak proto, že jsi sám byl otrokem v Egyptě a aby ti Bůh v tvé práci i životě požehnal, jsou pro to nejčastěji jmenovanými důvody.

- snaha řešit „komunikační šumy“ mezi židy a řecky mluvící skupinou dává vzniknout sedmičlenné radě sestávající z řeckých bratří. **Jáhni** (diakoni = služebníci) jsou pověřeni ke „službě u stolů“ (v. 2), což znamenalo péči o společné stravování, popřípadě starost o přerozdělování dobrovolných darů potravinových či peněžních. Adepti na jáhny mají být plni Ducha svatého a moudrosti (srv. 1Tm 3,7n). Mezi všemi vynikal Štěpán. Služba jáhnů však není nikterak podřazována službě kazatelské, které se věnovalo dvanáct učedníků. Lukáš jen podtrhuje, že jde o službu odlišnou, oddělenou od služby modlitbou či kázáním. Výjimkou tomu bylo u Štěpána (a hned v další kapitole u Filipa!) Služba a působení jáhnů ukazuje, že učedníci nemají patent na zvěstování, ač by možná rádi měli (Sk 6,2).

3. FORMULACE TÉMATU

Jeruzalémský sbor roste. Apoštolové nemohou dělat všechno. Jejich hlavním posláním, které dostali od samotného Ježíše je: „Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte a učte.“ Práce ve sboru v tom prvním i v těch našich se musí rozdělit. Vždyť každý má nějaké obdarování.

4. VYKLADAČSKÁ A KATECHETICKÁ ÚSKALÍ

– vyvarujte se idealizování prvotního jeruzalémského sboru, kde měli – podle Lukáše – všichni všechno společné a „nikdo netrpěl nouzí“ (4,34). Stížnost jedné skupiny jeruzalémských křesťanů (6,1) naopak vypovídá o existenci sociálních problémů v tehdejší

době, a to i mezi křesťany. I zde bylo zapotřebí vytvořit určité instituce, aby zavládla poměrná spravedlnost a vdovy dostávaly spravedlivý díl (v. 1). Ale o ochotě věc řešit vypovídá i ustanovení služby jáhnů.

5. OSNOVY VYPRÁVĚNÍ

a) osnova pro mladší školní věk:

I. Motivace

II. Společenství ve sboru se rozrůstá, stejně jako přicházející zástup za Ježíšem

III. Ukazuje se, že někteří jsou kráceni v přerozdělování jídla, darů i podpory

IV. Nutnost hledání cesty

V. Iniciativa učedníků

VI. Pověření sedmi jáhnů

b) poznámky a osnova pro starší školní věk:

V motivačním úvodu se s dětmi dostanete k tomu, co by podnikly v ochotě pomoci třeba i přes jazykovou bariéru: přivést tlumočníka, vyhledat na mapě či v průvodci, dovést dotyčného k místu... Spojujícím prvkem s dnešním příběhem je různost lidí i v prvním sboru a úskalí, která tato „jinakost“ může vyvolat.

I. Motivace

II. Růst a různorodost v prvotním jeruzalémském sboru

III. Úskalí a jejich důsledky pro sbor (pronásledování, jazyková bariéra, přehlížení, nepochopení ...)

IV. Stížnost řecky mluvící části na nespravedlnost v přerozdělování

V. Učedníci se ujímají iniciativy

VI. Nutnost hledání cesty pro nové společenství

6. METODICKÉ POKYNY K PRACOVNÍMU LISTU ZDEŇKA ŠORMA

Obrázkem můžete s dětmi začít. Když dokreslí, co kdo v kostele dělá (můžete o tom při kreslení společně mluvit: Co je třeba, abychom v zimě nezmrzli? Jak víme, co budeme zpívat? Jak víme, kdy se v kostele bude něco dít?...), ptejte se jich, zda by to všechno mohl dělat jeden člověk; jestli by bylo dobré, aby to všechno dělal třeba pan farář; jak by si to rozdělily, kdyby to měly dělat ony. Vyzvěte je, aby si to zkusily rozdělit. Možná nastane dohadování. To by byl dobrý podnět pro vyprávění ze Skutků.

POMŮCKY:

- panenka či papírová postavička, kamínky
- logo Diakonie, pokud máte v blízkosti některé středisko, pak i jeho logo
- loga organizací zaměřených na pomoc lidem (Charita, Člověk v tísni, Červený kříž, Adra atd.)
- loga organizací či obrázky zachycující jejich práci s dětmi (Unicef, Naše dítě, Paraple, Nadace Terezy Maxové, Linka bezpečí atd.)

7. LITURGICKÝ RÁMEC

Vstupní verš:

Ž 146,9a — Hospodin ochraňuje ty, kdo jsou bez domova, ujímá se sirotka i vdovy.

Písně: viz odkaz na píseň

8. VYPRÁVĚNÍ A NÁPADY PRO PŘEDŠKOLNÍ VĚK

Máte všichni ruce? Ukážeme, zatřepeme, zamáváme si: Ahóóój!

Máte všichni pusy? Ukážeme na pusy, otevřeme a zavřeme ústa atd., prostě poukážeme na pusy.

A na co máme ruce? Vyslechneme odpovědi, případně napovídáme nebo sami říkáme: na práci, na hraní, na psaní, na umývání (pokud možno rukama vyřčené činnosti předvádíme). Máme ruce ještě na něco? Co třeba na modlení? (sepne ruce)

A co naše pusinka? K čemu nám slouží? Jídlo, mluvení (můžeme nadávat nebo někoho chválit, atd.), polibek, maminky si rty líčí rtěnkou atd.

Dnes si budeme vyprávět, na co měli ruce a pusy apoštolové v první církvi. To jsou ti, kteří po smrti Pána Ježíše a po té, co jim byl dán Duch Svatý, zvěštovali evangelium v Jeruzalémě.

Co že jsem to řekla: „zvěštovali evangelium“? A copak to je? Evangelium, to je dobrá zpráva o Pánu Ježíši. A víte, jak se zvěstuje? Třeba takhle: Adélko, Pán Bůh tě má rád. Lucinko, i kvůli tobě se v Betlémě narodil Ježíš. Adámku, i tebe Pán Bůh chce spasit. Jardo, i pro tebe Pán Ježíš zemřel na kříži. Terezko, i tebe chce Pán Bůh zachránit atd. Obměňujeme nejlépe tak, abychom oslovili všechny děti, přizpůsobujeme jejich posluchačským možnostem. Tak tohle je zvěstování evangelia.

Apoštolové kázali (zvěštovali evangelium) a modlili se.

Obrázek modlících se mužů (nakreslete nebo zkuste najít na internetu nebo v knihách).

Apoštolové tedy kázali a modlili se. A kázali a modlili se. A kázali a modlili se. A kázali a modlili se. A kázali a modlili se.... Jde to? Jen se modlit a kázat? A co jídlo a pití? Rozvedeme.

Tehdy už v jeruzalémském sboru byla spousta dalších lidí, kromě apoštolů. Moc a moc se jich k nim přidávalo. Byli spolu moc rádi, často spolu i jedli, někteří dokonce prodali svůj majetek a dali vše do společné pokladny. Už jsme si o tom vyprávěli. Jenže o pokladnu a společné zásoby se musí někdo starat. A někdo musí také vařit a uklízet a starat se o ty, kdo se o sebe nepostarají.

V Jeruzalémě si někteří už začali stěžovat. Máme hlad. Někdo dostal více jídla než jiný. To není spravedlivé. Atd.

Apoštolové z toho byli smutní. Hmhm. My se modlíme a kážeme a na tohle jsme dočista zapomněli. Mysleli jsme, že to bude nějak samo fungovat, ale ono ne. Co s tím jenom uděláme? Máme jít tedy rozdělovat spravedlivě jídlo? Máme jít sloužit nemocným? Ano, měli bychom. Ježíš by taky sloužil ostatním. Ale kdo se pak bude modlit a kázat? Přece se nemůžeme rozpůlit!

Rozpůlit se nemohou, to ne. Ale co kdyby jim někdo pomohl? Přece nemusejí dělat všechno sami! Doma si taky přece pomáháme nebo se to aspoň učíme. Přece nemůže všechnu práci dělat jenom maminka a tatínek!

A tak v Jeruzalémě vybrali sedm mužů, (napočítáme na prstech), aby se starali o spravedlivé rozdělování jídla a o potřeby ostatních. Vybrali je pečlivě a ještě se za ně pomodlili, aby jim Pán Bůh v jejich práci pomáhal, vložili na ně ruce a požehnali jim (ukážeme). Takhle dostali požehnání ke své důležité práci. Těm lidem se říkalo jáhni nebo diakoni.

I my máme v církvi lidi, kteří pomáhají ostatním. (Ukážeme logo Diakonie, nejlépe s nějakým ilustračním obrázkem ze služby).

Povídáme si o tom, komu je třeba pomáhat. Zda jim, dětem, někdo pomáhá. Zda ony, děti mohou někomu pomoci. Přemýšlíme, co by tak děti ve sboru mohly dělat, aby jiným pomohly, potěšily je. Ideálně nacvičíme písničku nebo vytvoříme přáníčka pro lidi ze sboru atd.

8. VYPRÁVĚNÍ A NÁPADY PRO STŘEDNÍ ŠKOLNÍ VĚK

I. JERUZALÉMSKÝ SBOR ROSTE

Jeruzalémský sbor roste. Učedníci Pána Ježíše kážou a už se pro to také dostali do vězení.

A taky už je zbičovali, že kážou o Ježíši. Oni se nedají ničím zastrašit: „To by bylo, abychom kvůli těm pár ranám přestali zvěstovat našeho Pána. Ano, je to dokonce čest, že smíme kvůli

Pánu trpět.” Sbor v Jeruzalémě roste – dějí se v něm velké zázraky, lidé jsou uzdravováni, mají zas radost ze života, nacházejí ztracenou víru. Jsou často spolu – zpívají písně, se zaujetím poslouchají příběhy o Ježíši, které vyprávějí apoštolé. Společně se modlí. A když k večeru přijde hlad, dělí se o chleba a další potraviny. Někteří přinesli do společenství celý svůj majetek – jsou tak nadšeni z toho, že jim Ježíš odpustil hříchy, že svou radost dávají najevo i těmito dary. Už se taky vyskytly problémy – ne každý chce o svém majetku mluvit pravdu a obelhává sebe i učedníky: „Dali jsme sboru všechno, opravdu.” A přitom si nechali ještě tolik peněz! Proč to dělají? Chtějí, aby je učedníci měli radši než ostatní?

II. NOVÍ PŘÍCHOZÍ

Jeruzalémský sbor roste. Přicházejí věřící Židé ze všech končin Římské říše. Jeruzalém je pro ně důležitý, je v něm chrám, kam se přicházejí modlit. A pak tu potkali učedníky, kteří mluví o Ježíši – a uvěřili, zůstali tu, chodí na kázání učedníků, žijí tu ve sboru. Někteří z nich jsou již staří, přijeli do Jeruzaléma, aby tady strávili poslední roky svého života, a až umřou, aby byli pohřbeni právě tady, v Jeruzalémě.

III. ZÁZRAKY A PROBLÉMY

Jeruzalémský sbor roste – a dějí se v něm velké zázraky. Jedni se o druhé starají a neptají se: „A co mi za to dáš? Kolik mi zaplatíš?“ Dělají to proto, že chtějí poslouchat ve všem Ježíše: „Milujte své bližní – bez ohledu na to, kolik to bude stát – stejně jako ten milosrdný Samařan, který se neptal, zda mu ten zraněný bude moci vrátit jeho peníze a péči.“ A už se také vyskytly problémy – některé staré paní, které už nemají manžely ani děti, které by se o ně mohly postarat, nedostávají dost jídla, aby s tím mohly vystačit. A ti, kteří nevyrostli mezi Židy v Jeruzalémě, ale mezi Řeky na různých místech, si začínají všímat: „Zvlášť naše vdovy nedostávají! Není to náhodou kvůli tomu, že nejsou odsud? To není spravedlivé rozdělování, zdá se nám, že místní dostávají víc!”

Že by se dělo v jeruzalémském sboru tolik nespravedlnosti? Nebo není dost pro všechny? Opravdu jsou ti „odjinud“ na tom hůř než domácí? Kde se mohla stát chyba?

IV. KDE SE STALA CHYBA A CO S TÍM?

Dvanáct učedníků ví, že se někde mohla stát chyba. Ano, neděláme všechno, tohle jsme nekontrolovali. Možná, že se mezi těmi, kdo uvěřili v Ježíše, pořád ještě vyskytuje závist a nepřejícnost. Možná opravdu domácí nemají příchozí tolik v péči... A tohle by Ježíš jistojistě nechtěl. Proto apoštolé svolávají celý sbor. Takové výroční sborové shromáždění. Musíme to vyřešit. Apoštolé mají velkou autoritu. Je bude jistě každý poslouchat. Mohli by si vzít na starosti i rozdělování jídla u stolů. Dávat pozor, aby jídlo dostal každý, kdo to potřebuje. Ale když budou v kuchyni a kolem stolů, kdo si připraví kázání? Když budou spravovat dary a majetek, kdo bude vést modlitby?

V. NOVÍ LIDÉ

Ne, takhle to taky nejde. Apoštolé nemohou dělat všechno: „Bůh by z toho neměl radost, kdyby kázání byla nepřipravená a modlitby se odbývaly a zanedbávaly.” Někdo dostal báječný nápad: „Proč bychom to měli dělat jenom my? Vždyť i jiní tu mají autoritu a vážnost!” „Však náš jeruzalémský sbor, to nejsme jen my!” raduje se další z apoštolů nad skvělým nápadem. A jiný dodává: „Myslím, že bude nejlepší, když vybereme nové služebníky z těch, co přišli odjinud, z řeckých Židů – jako příchozí mají lepší cit pro to, když se někde děje nějaká nespravedlnost. Budou jistě spravedliví ke svým i k domácím.” „Ano, ano – ať mezi sebou vyberou sedm mužů, kteří jsou moudří a plní Ducha svatého, kterým neschází nadšení, láska k bližním i k Bohu a autorita ve sboru, ty pak pověříme službou u stolů.”

VI. VYBRANÍ MUŽI JSOU PLNI DUCHA

Celé shromáždění začne tleskat: „Je to dobrý nápad!” Všichni rádi souhlasí a začnou hned navrhopvat jména. Za pár chvil se to začíná rýsovat. Sedm mužů ze shromáždění povstává a přichází dopředu, k apoštolům. První jde Štěpán, člověk plný víry a Ducha svatého (ještě o něm uslyšíme, a nebudou to jen zprávy z kuchyně!), za ním Filip (také jeho ještě potkáme, a nebude to jen u stolu!), Prochor, Nikánor, Timón, Parmén a nakonec Mikuláš z Antiochie. Ten se ani nenarodil jako Žid, původem je pohan, ale to nehraje nyní roli.

Apoštol Pavel, který je nyní ještě zavilým nepřitelem Ježíše Krista, jednou napíše ve svém dopise: „V Kristu není důležité, zda se člověk narodil jako Řek či Žid, není mezi nimi rozdíl.” Ani v Jeruzalémě není teď rozdíl mezi těmi, kdo pochází z židovského a kdo z řeckého prostředí.

VII. USTANOVENÍ JÁHNŮ

Vybraní muži poklekají před apoštoly a ti se modlí: „Bože, ty jsi poslal svého Syna, aby mezi námi nebyly zdi a nejednota, ale aby každý měl dostatek – lásky, jídla i pozornosti. Proto tě prosíme, požehnej těmto mužům a práci, kterou budou konat.” A při té modlitbě jim vkládají ruce na hlavu. Od teď je to jasné – potřebují se navzájem. Kázat a modlit se, to je nutné. Je také nutné, aby se sbor nějakou docela konkrétní pomocí postaral o ty, kdo sami už nemohou.

VIII. BOŽÍ SLOVO SE DÁLE ŠÍŘÍ

V Písmu čteme: Slovo Boží se šířilo a počet učedníků v Jeruzalémě velmi rostl. Byla to od apoštolů velká odvaha, svěřit část práce někomu jinému. A to dokonce těm, kteří teprve nedávno přišli do společenství církve. Apoštolové nevěděli, jak to „ti noví” budou dělat, a mohli se bát, že třeba něco zkazí. Ale důvěřovali jim – a ono to má cenu, má to význam!

Noví mají víc sil, možná víc nápadů, snad jsou pozornější k trpícím.

Boží slovo se šíří – a to je podstatné.

Pane, děkujeme ti, že máme v Bibli takové krásné příklady toho, jak se starat o sbor a dít v něm práci. Prosíme za náš sbor, abychom tu měli vždycky hodně lidí, kteří budou ochotni se starat o ostatní. Prosíme, dej, aby i nás napadlo, jak ti nejlíp sloužit. Amen.

10. NÁMĚTY K ROZHOVORU

● Jak je rozdělená práce v našem sboru? Jaké tu máme „služebníky”? Mají i děti v našem sboru nějaký úkol? Co bychom mohly dělat my, děti z nedělní školy?

● Nápady – „služba dětí” – písně v bohoslužbách, čtení při rodinných bohoslužbách, výroba přání starším členům sboru (jubilea, svátky), vánoční divadlo zahrané pro celou školu nebo

domov důchodců, pomoc s úklidem nedělních prostor, atd.

- Víte, kdy má v kalendáři svátek Štěpán (možná je i mezi dětmi nějaký přítomen)? Má nějaký význam, že jeden ze sedmi ‚služebníků‘ slaví svátek o Vánocích?
- Vezměte si panáčka nebo namalujte postavičku, která představuje Štěpána. Než začnete s vyprávěním, zastavte postavičku zídkou z kamínků. Během vyprávění odstraňujte kameny tak, aby na konci byla celá postavička vidět: ‚a zde máme Štěpána, jednoho ze služebníků‘. V příští jedenácté úloze pokračuje příběh jeho ukamenováním, tudíž postavička s kameny může zůstat v prostorách, kde se koná nedělní škola, jako prolínající se prvek – během následujícího vyprávění opět zmizí za kameny.
- Znáte nějaké organizace, spolky či sdružení, které se snaží pomáhat lidem či dětem? Jak jim pomáhají?
- Víte, co je to Diakonie? Chtěli byste v ní pracovat? Myslíte si, že se může člověk této službě někde vyučít?
- Říká vám něco slovo ‚jáhen‘? Víte co v církvi dělá?
- Víte, kdo je to vdova/vdovec? Dovedete říci, v čem spočívá jejich nejednoduchá pozice?
- Víte, že v Praze je několik sborů, kde se mluví a káže jen německy nebo anglicky? Spojuje nás něco s těmito sbory, nebo se o ně nemáme zajímat?

11. A JEŠTĚ SE OHLÉDNĚTE

Právě jste si prošli připravený materiál. Nyní se pokuste najít vlastní cestu, jak s materiálem pracovat. Představte si svou skupinu dětí; počet dětí; věk; místnost, ve které se scházíte; čas, který pro setkání s dětmi máte; jaké pomůcky či pracovní listy použijete aj. Zformulujte si cíl setkání, ke kterému chcete spolu s dětmi dospět. Poté si promyslete, co z přečteného materiálu použijete a co se vám naopak nehodí. (Vámi vybrané části či body si můžete sepsat v posloupnosti na papír). Tak – jak na to?

Odkaz na pracovní list

[08 Volba sedmi jáhnů](#)

Odkaz na píseň

[Jděte po všem světě \(BTS86\)](#)

[Pomoz mi, můj Pane, abych nežil planě](#)

[Dál, přece nejdete sami](#)

[Pána vítej, k nám se sklání](#)

[Můj Pane, tobě budu zpívat \(SV428\)](#)

[Milosrdný samaritán \(SV405\)](#)

[Kde, Pane, jsi \(SV143\)](#)

[Přemýšlej, děkuj a služ \(SV273\)](#)

[Bud' vůle tvá, bud' vůle tvoje všude tam](#)

[Blues \(SV26\)](#)

[Dům na písku postavený, lampa, která zhasíná](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Skutky](#)

Biblický odkaz (kat)

[Skutky 6,1–6](#)